

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีสาระสำคัญตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 ความสำคัญของหลักสูตร
  - 1.3 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.4 ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตร
  - 1.5 กระบวนการการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.6 แนวทางและตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับ โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.1 หลักการและเหตุผลของ โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.2 เจตนารมณ์ของ โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.3 กระบวนการทัศน์ของ โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.4 จุดมุ่งหมายของ โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.5 การบริหารงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล
  - 2.6 คุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่เป็นสากล
  - 2.7 การจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล
  - 2.8 ตัวชี้วัดความสำเร็จของ โรงเรียนมาตรฐานสากล
3. โรงเรียนมาตรฐานสากลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
  4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ความหมายของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากครูผู้สอนสื่อและอุปกรณ์การสอนแล้ว หลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง หากไม่มีหลักสูตรแล้ว ครูผู้สอนก็จะเหมือนกับสอนไปแบบไร้ทิศทาง ซึ่งจุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนหรือตามอัธยาศัยก็ตาม จำเป็นจะต้องกำหนดให้มีหลักสูตรขึ้น หลักสูตรจึงเป็นทั้งข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร ผู้สอนจะสอนอะไร และอย่างไร และการที่จะให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จะต้องใช้ตัวกำหนดหรือเกณฑ์เป็นเครื่องมือในการวัด ดังนั้นการให้การศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนด จึงต้องใช้หลักสูตรเป็นตัวกำหนด จึงมีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

คำว่า หลักสูตร แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Curriculum ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ Currere หมายถึง Running course หรือเส้นทางที่ใช้ในการวิ่งแข่ง โดยในเวลาต่อมาได้มีนักวิชาการนำศัพท์คำนี้ไปใช้ในทางการศึกษา คือ Running sequence of course or learning experiences (Armstrong, 1986, p.2) ซึ่งหมายถึง การที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องฟันฝ่าความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นเดียวกับนักวิ่งที่ต้องวิ่งแข่งและฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2554, หน้า 5) สำหรับในส่วนของความหมายของหลักสูตรในทางการศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2542 , หน้า 7-8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึง

1. หลักสูตรเป็นสิ่งที่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าก่อนนำมาใช้ โดยจะต้องกำหนดจุดหมายและจุดประสงค์ให้แน่นอนลงไปว่าต้องการให้เกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างไรในการกำหนดจะต้องยึดเป้าประสงค์ของการศึกษาเป็นหลัก ดังนั้นจุดหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการศึกษาของประเทศนั้นๆ

2. หลักสูตรไม่ใช่รายวิชาหรือเนื้อหาสาระของวิชาแต่เพียงอย่างเดียวแต่เป็นผลรวมของการผสมผสานหรือบูรณาการระหว่างองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งเมื่อรวมกันเข้าแล้วจะส่งผลออกมาในรูปของมวลประสบการณ์ในขณะเดียวกันองค์ประกอบเหล่านั้น ไม่ได้มีความเป็นเอกเทศ

แต่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันดังนั้นในการออกแบบขององค์ประกอบใดๆก็ตามเช่นจุดหมายเนื้อหา จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อองค์ประกอบอื่นด้วย

3. การที่หลักสูตรเป็นเพียงแผนชี้ให้เห็นว่าผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้หรือครูหรือผู้สอน จะต้องอ่านแผนให้เข้าใจและจะต้องแปลออกเป็นแผนปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตน

4. คำว่า “โปรแกรมการศึกษา” ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรแต่ละหลักสูตรนั้นไม่สามารถนำมาใช้ได้ทั่วไปแต่จะถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของโปรแกรมการศึกษาเช่นหลักสูตรอาชีวศึกษา หลักสูตรระดับประถมศึกษา เป็นต้น

5. การที่หลักสูตรมุ่งสร้างพัฒนาการด้านต่างๆแก่ผู้เรียนหมายความว่าในการออกแบบหลักสูตรผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆทุกด้านทั้งด้านร่างกายจิตใจ ปัญญาและสังคม

6. เนื่องจากผู้เรียนจะต้องมีชีวิตเติบโตในสังคมของตนดังนั้นผู้จัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวผู้เรียนด้วย

7. การที่หลักสูตรเป็นแผนที่แสดงแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียนย่อมแสดงถึงเจตนาธรรมหลายอย่างเช่นจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรมีทักษะด้านใดใช้วิธีการเรียนการสอนอะไรเหล่านี้เป็นต้นดังนั้นการออกแบบหรือพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นจะต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างกว้างขวางและจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีประสบการณ์หลายฝ่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึง ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร ประกอบด้วย จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาของรายวิชา สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 40) ได้สรุปความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มุ่งให้ผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สายใจ เสวตจามร (2552, หน้า 18) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรหมายถึงแผนการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนในประเทศมิพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ใช้เป็นเครื่องมือ สืบทอดเจตนาธรรมไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติลงสู่การปฏิบัติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึงศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้อย่างเป็นระบบในการจัดการศึกษา เป็นแผนการจัดการเรียนการสอน โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา ที่มุ่งฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

นิรมล ศตวุฒิ (2554, หน้า 3) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรใน 2 แนวทาง คือ

1. หลักสูตรเป็นที่รวมของเนื้อหาวิชาที่วางแผนไว้
2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่สถานศึกษาเป็นผู้นำทางให้เกิดการเรียนรู้ นิตยา เปลื้องนุช (2555, หน้า 8) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน
2. หลักสูตร คือ จุดหมายปลายทางที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
3. หลักสูตร คือ แผนตามโครงการที่เปิดโอกาสเรียนรู้จัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อความเจริญของผู้เรียน

4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดขึ้น
5. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 3) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังไว้

ทาบา (Taba, 1962, p. 23) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดหมายเฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1974, p.8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนของการกำหนดชุดเรียน แผนการออกแบบโครงสร้าง จุดหมายของการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ต่อสังคม และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

เรแกน และเชฟเฟิร์ด (Ragan & Shepherd, 1977, p. 192) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนรับผิดชอบจัดให้กับเด็ก ความหมายนี้รวมไปถึงรายวิชาที่เปิด

สอนเอกสารที่ระบุกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวกลางถ่ายทอดหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับประสบการณ์ของแต่ละคน

โครว์ (Crow, 1980, p. 250) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่ นักเรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

บอบบิท (Bobbitt, 1981, p. 42) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึง รายการสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนต้องพบและกระทำโดยอาศัยการพัฒนาความสามารถของตนเพื่อกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของตนเองในวัยผู้ใหญ่

โอลิวา (Oliva, 1992, p. 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรหมายถึง แผนหรือโปรแกรม สำหรับประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้การอำนวยการของโรงเรียน

กู๊ด (Good, 1993, p. 73) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ 3 ประการ ดังนี้
 ประการที่ 1 หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อสำเร็จหรือ รับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง

ประการที่ 2 หลักสูตร หมายถึง คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่ง โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้สำเร็จการศึกษา และสามารถเข้าศึกษาต่อในทางอาชีพต่อไป

ประการที่ 3 หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียน ได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

เฮนสัน (Henson, 2001, pp. 8-9) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง โปรแกรม การศึกษา เอกสารสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน ให้มีความสามารถ เกิดการเรียนรู้ มีสมรรถภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมได้

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง โครงการแผนการเรียนรู้ ข้อกำหนด และมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม อย่างมีความสุข

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาการจัดการศึกษา ประเภทใดและระดับใดก็ควรจะขาดหลักสูตรเสียมิได้เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะ ให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคมหลักสูตรเป็นแนวทางที่จะ สร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนนอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมใน

อนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วยสำหรับในส่วนของความสำคัญของหลักสูตรในทางการศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 97-98) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาของโรงเรียนขั้นพื้นฐาน คือ หลักสูตรซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักสูตรว่าให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพและเพื่อการศึกษาต่อโดยให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนและประเทศชาติและในส่วนของสาระสำคัญของหลักสูตรได้บัญญัติไว้ในมาตรา 28 มาตรา 29 และมาตรา 30 มีใจความสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ
2. สาระหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งมั่นพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิดความสามารถความดีและความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรสถาบันในสังคมรวมทั้งสถานประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้มีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน
4. ให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาเพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคมหลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนนอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วย

ธงชัย ช่อพุกษา (2548, หน้า 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเป้าหมายลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู

5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนวยลักษณะของสังคมในอนาคตที่จะเป็นอย่างไร

10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถความประพฤติทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมในสังคมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง วาริรัตน์ แก้วอุไร (2549, หน้า 21-22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการคือ

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางของครู

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาของชาติ

3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล เป็นธรรมเนียมในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม

4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอน และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษา

5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุม ดูแล ติดตาม ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล

6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมไทยในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด

8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ซึ่งถ้าประเทศจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลง ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

สุทนต์ ศรีไสย์ (2551, หน้า 58-59) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. พัฒนาคคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่คาดหวัง
2. เป็นเครื่องมือจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและส่งเสริมความเจริญขององคกรของบุคคลให้มีพฤติกรรมและคุณธรรมจริยธรรม รากฐานความคิดที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3. ผู้เรียนสามารถค้นพบความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเอง และสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

4. เป็นโครงการ แผนงาน หรือข้อกำหนดที่ชี้แนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

สายใจ เสวตจามร (2552, หน้า 21-22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษา เปรียบเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ ส่งเสริมพลเมืองให้มีความเจริญองคกร และพัฒนาเด็กตามจุดหมายของการศึกษา ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถมีศักยภาพ เป็นชงชัยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนแม่บทกำกับการทำงานทุกด้านของโรงเรียน

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 10 ข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับโรงเรียน หลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญองคกรและพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสพการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคมควรได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่ช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่น และผาสุกเป็นอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นอย่างไร

10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในการอยู่ร่วมกันในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ทรัมป์ และ มิลเลอร์ (Trump & Miller, 1968, pp. 11-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้เด็กไปสู่จุดมุ่งหมาย หลักสูตรไม่ใช่เป็นแต่เพียงแนวการเรียนเท่านั้น ยังรวบรวมรายการและปัญหาต่าง ๆ ไว้อีกด้วย หลักสูตรไม่ใช่เนื้อหาวิชา แต่เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่นำเข้ามาในโรงเรียน”

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าความสำคัญของหลักสูตรหมายถึงเครื่องมือชี้นำทางในการปรับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในการวัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน เป็นสิ่งที่กำหนดในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพเป็นคนดีของประเทศชาติต่อไป

1.3 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบการศึกษา ทั้งระดับชาติ และระดับสถานศึกษา สำหรับความหมายของหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 159) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การบริหารและดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรผู้บริหารจะเป็นแกนนำโดยมีผู้ช่วยในฝ่ายต่าง ๆ ครูวิชาการ ครูผู้สอน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการบริหารหลักสูตร เช่น กรรมการสถานศึกษา กรรมการบริหารหลักสูตร เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาหมายถึงแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วย การเรียนรู้ และประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐาน และรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปี หรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหา แก้วกีฑูร (2545, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาหมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำหรือพัฒนาขึ้น โดยจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ให้เป็นไปตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจัดทำสาระหรือ รายละเอียด ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งความถนัด ความสนใจและความสามารถของนักเรียน หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนจึงมีส่วนที่เป็นแกนกลาง เหมือนกัน แต่ต่างกันในส่วนที่เพิ่มเติมตามวิสัยทัศน์และความต้องการของบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 28-40) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาหมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และ โลกได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจะประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุตาม จุดหมายของการจัดการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาหมายถึงแผน แนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและ โลกได้อย่างมีความสุข

1.4 ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตร

หัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาสนับสนุนส่งเสริมการใช้และการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 35) ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้มี นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความหมายไว้หลายท่านดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 32-37) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การกิจในการบริหารหลักสูตรที่ผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารจะต้องดำเนินการ มีดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่างๆที่เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์และเพียงพอ ต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร
2. การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา ของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น
3. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และภารกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร ให้แก่ครู อาจารย์ บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. จัดทำเอกสารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการ ของชุมชนและท้องถิ่น
5. การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
6. การประชุมชี้แจงการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ทราบถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นแกนกลางของหลักสูตรสถานศึกษา
7. การเตรียมการใช้หลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษามีความรู้ทั้งในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคคลในชุมชนที่ร่วมดำเนินการ
8. การวางแผนติดตาม กำกับการใช้หลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การกระตุ้น เร่งเร้า สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และคอยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ปฏิบัติ การกำกับติดตามที่มีเป้าหมายที่จะช่วยให้งานนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์
9. การวางแผนการประเมินการใช้หลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, หน้า 174) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การควบคุมกำกับดูแล การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียน การสอน โครงการวิชาการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรหมายถึง การวางแผนและการดำเนินการใช้หลักสูตรการเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดระเบียบการวัด และประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา

ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 60) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรหมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร 3 ขั้นตอนคือการเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร

สโตนเนอร์ และฟรีแมน (Stoner & Freeman, 1989, p. 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรหมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ และการควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์การและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

บาร์ทอล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1991, p.6) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์การประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์การการใช้ภาวะผู้นำและการควบคุมจากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการบริหารหมายถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรหมายถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนการเตรียมการหลักสูตรจัดทำสาระของหลักสูตรวางแผนและการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรติดตาม กำกับการใช้หลักสูตรและการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.5 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงกระบวนการหรือวิธีการตั้งแต่ การวางแผนการจัดทำ การนำไปใช้ ตลอดจนการประเมินผล ครอบคลุมการดำเนินงาน ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษาได้เสนอขั้นตอนในการบริหารหลักสูตร ไว้ดังนี้

ธีรารัง บัวศรี (2542, หน้า 7) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมหลักสูตร
2. การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร
3. การประเมินหลักสูตร

กรมวิชาการ (2545, หน้า 7) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่าประกอบด้วย 7 ภารกิจเพื่อให้ผู้บริหารและครูที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรได้บริหารจัดการหลักสูตรและใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
4. การดำเนินการใช้หลักสูตร
5. การนิเทศกำกับติดตามประเมินผล
6. การสรุปผลการดำเนินงาน
7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 32-37) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีภารกิจในการบริหารหลักสูตรที่ผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารจะต้องดำเนินการ มีดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่างๆที่เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์และเพียงพอ ต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตร
2. การรวบรวมข้อมูลและสาระสนเทศเกี่ยวกับชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา ของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารนับเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
3. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และภารกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้แก่ครู อาจารย์ บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการ ของชุมชนและท้องถิ่น
5. การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
6. การประชุมชี้แจงการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนทราบถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นแกนกลางของหลักสูตรสถานศึกษา
7. การเตรียมการใช้หลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษามีความรู้ทั้งในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งบุคคลในชุมชนที่ร่วมดำเนินการ
8. การวางแผนติดตาม กำกับการใช้หลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การกระตุ้น เร่งเร้า สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และคอยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ปฏิบัติ การกำกับติดตามที่มีเป้าหมายที่จะช่วยให้งานนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

9. การวางแผนการประเมินการใช้หลักสูตร

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, หน้า 5) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีการกิจและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตรสถานศึกษา)
5. การนิเทศกำกับติดตามประเมินผล
6. การสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน
7. การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สมนึก ธาตุทอง (2549, หน้า 266-277) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่าการจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาด้วยเช่นกัน ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญ 7 ประการดังนี้

- ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
- ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
- ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร(ใช้หลักสูตร)
- ภารกิจที่ 5 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล
- ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน
- ภารกิจที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, หน้า 46) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีการกิจและแนวทางการดำเนินงาน

1. การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ คือ การวิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งด้านทรัพยากร วิธีการ สภาพแวดล้อมและชุมชนว่ามีความพร้อมที่จะใช้หลักสูตรใหม่เพียงใด และวางแผนแก้ไขจัดการไว้ล่วงหน้า

2. การจัดเตรียมการอบรมครู เพื่อใช้หลักสูตรใหม่ เพื่อให้ครูเข้าใจในจุดหมายหลักการของหลักสูตร และเตรียมจัดทำโครงการสอน แผนการสอนไว้ โดยผู้บริหารจะต้องนิเทศ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ

3. การจัดครูเข้าสอน โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของครูต่อลักษณะวิชา และระดับชั้นของนักเรียนที่ตรงกับบุคลิกภาพส่วนตัวของครู

4. การจัดการการสอน เพื่อให้เวลาสอนของแต่ละวิชาเหมาะสมทั้งทางด้านช่วงเวลาที่บางวิชาควรจัดในภาคเช้าและความยาวของระยะเวลาทำการสอน การจัดครู ลงสอนได้โดยไม่ซ้ำซ้อน และป้องกันปัญหาในการจัดสรรเวลาใช้ห้องปฏิบัติการหรือห้องพิเศษต่าง ๆ

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน คือ การจัดทำกำหนด การสอนประมวลการสอน แผนการสอน และสื่อการเรียนการสอน

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้ปกครองทราบว่าบุตรหลานของตนควรจะต้องมีการพัฒนาการอย่างไรบ้างจากการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้าง การร่วมมือกันระหว่างในโรงเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน

7. การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และการเลือกสรร โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การจัดโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ด้านโภชนาการจากการปฏิบัติจริง หรือการจัดสวนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การเพาะปลูก การตกแต่งบ้าน และได้รับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

8. การจัดโครงการประเมินการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ๆ มากขึ้น โดยจะต้องทำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ในกรณีนี้การปรับปรุงหลักสูตรจะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าหลักสูตรมีจุดหมายที่ชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 60-65) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีขั้นตอนในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร(ใช้หลักสูตร)

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศติดตามประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 60 - 67) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่ามี 3 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นเตรียมการ** เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการเตรียมพร้อมของสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร

2. **ขั้นดำเนินการ** เกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งมีทั้งฝ่ายปฏิบัติการหลักสูตรและฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนฝ่ายควบคุมการใช้หลักสูตร

3. **ขั้นการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร** เมื่อมีการนำหลักสูตรไปใช้ควรจะต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อจะพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อที่จะได้ใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

จากการสังเคราะห์ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาข้างต้น พบว่านักวิชาการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในการดำเนินการช่วงต้นคือ กระบวนการด้านต่างๆก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

1.6 แนวทาง และตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงต้นทั้ง 3 ด้าน ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษาได้เสนอแนวทาง และตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544, หน้า 4) ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาไว้ว่า การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนแกนนำ ที่เข้าร่วมโครงการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2545 จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังนี้

1. **สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร** ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมชี้แจง/

ประชุมปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อ เอกสารหรือศึกษาจากโรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่ายหรือแกนนำ

2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากร จัดอบรมสัมมนาหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

3. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน โดยการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นแล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดให้เป็นระบบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสนองนโยบาย กฎ ระเบียบและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการดำเนินการจัดการศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับจดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โคมเพจ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการรวมทั้งผู้บริหารและคณะครูออกไปเยี่ยมพบปะประชาชน

สมนึก ธาตุทอง (2549, หน้า 266-277) ได้กล่าวถึงแนวทางเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาไว้ดังนี้ ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดย

1.1 สสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.2 จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.3 ประชุมชี้แจง/การประชุมปฏิบัติการเพื่อความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.4 ศึกษาจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อ เอกสาร
2. การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดย
- 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดทิศทางนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาของสถานศึกษา
- 2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.3 ชี้แจงทิศทาง นโยบายและแนวทางการดำเนินงานรวมทั้งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โสมเพจ อินเทอร์เน็ตตำบล สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการรวมทั้งผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมพบปะประชาชนด้วย
4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ โดย
- 4.1 รวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุสิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น
- 4.2 นำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำให้เป็นระบบ
5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดย
- 5.1 กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสนองนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ
- 5.2 จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

6. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสารของหลักสูตรของสถานศึกษา โดย

- 6.1 ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6.2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของบุคลากร
- 6.3 จัดอบรม สัมมนาหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร
- 6.4 สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 60 – 62) ได้เสนอแนะตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมบุคลากรไว้ ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร

1.1 มีข้อมูลที่แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- 1.2 มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะหาความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

- 2.1 มีคณะทำงานที่รับผิดชอบการศึกษาเอกสารหลักสูตร
- 2.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรในสถานศึกษา
- 2.3 มีบัญชีรายชื่อสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

3. คณะกรรมการและคณะกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 3.1 จัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
- 3.2 คณะกรรมการและอนุกรรมการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา

4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

4.1 มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนชุมชนและข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

- 4.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1 มีการนำเสนอข้อมูลของสถานศึกษาชุมชนมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนผู้ปกครองหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและขอความร่วมมือ

6.1 มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรความเคลื่อนไหวของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บุคลากรในสถานศึกษาผู้ปกครองชุมชนทราบ

6.2 บุคลากรทุกฝ่ายอาสาที่จะช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางและตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาที่สอดคล้องกันคือ 1) การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร 2) การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 3) การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 4) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 5) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อปฏิบัติในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544, หน้า 5) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จะต้องมีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. จัดทำโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน
5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
11. กำหนดการวัดและประเมินผล
12. บริหารจัดการงบประมาณอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับ

หลักสูตรสถานศึกษา

ธงชัย ช่อพุกษา (2548, หน้า 103 – 124) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. การศึกษาสาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
3. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
4. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
5. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
6. การจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
7. การเรียบเรียงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

สมนึก ธาตุทอง (2549, หน้า 274) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา
3. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นและการจัดสัดส่วนเวลาเรียน
4. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระ
  - 4.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือและรายภาค
  - 4.2 จัดทำคำอธิบายรายวิชารายปีหรือรายภาค
  - 4.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
  - 4.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
5. กำหนดสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. กำหนดสื่อการเรียนรู้
7. กำหนดการวัดและประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 28) ได้เสนอตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในขั้นตอนการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
2. มีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. มีวิสัยทัศน์ภารกิจและเป้าหมายการจัดการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
4. มีโครงสร้างหลักสูตร
5. มีคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและเพิ่มเติม
6. มีหน่วยการเรียนรู้
7. มีแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางและตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกันคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายการจัดการศึกษา 3) การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 4) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 5) การจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 6) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 7) การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

สถานศึกษาที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วก่อนนำไปใช้จะต้องวางแผนในการดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544, หน้า 5) ได้กล่าวถึงการวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ไว้ว่าสถานศึกษาที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วก่อนนำไปใช้จะต้องวางแผนในการดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายได้แก่

1. การวางแผนบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด
2. การวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนหรืออาจจัดศูนย์

แนะแนวของสถานศึกษาและร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาได้แก่ บริการฝึกงานที่เป็นประโยชน์จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สนับสนุนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและจัดกิจกรรมที่สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

3. การวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนโดยระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่าจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษามีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมการทำวิจัยพัฒนาและนิเทศ ภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สมนึก ธาตุทอง (2549, หน้า 274) ได้กล่าวถึงภารกิจการวางแผนการนำหลักสูตร สถานศึกษาไปใช้ไว้ดังนี้

1. การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนา ตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
- 1.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 1.3 การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
- 1.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 1.5 การสอนซ่อมเสริม
- 1.6 การวิจัยในชั้นเรียน
- 1.7 การจัดตารางเรียน
- 1.8 หน่วยการเรียนรู้
- 1.9 แผนการจัดการเรียนรู้

2. การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดย

2.1 ร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียนทั้งในด้าน การศึกษาและปัญหาด้านอื่นๆให้กับผู้เรียน

2.2 ตั้งศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา

2.3 ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะ การจัดกิจกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 29) ได้เสนอแนะตัวชี้วัด สภาพความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในขั้นตอนการวางแผนดำเนินการใช้ หลักสูตรไว้ดังนี้

1. การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 มีเอกสาร/หลักฐานการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระรายวิชาและกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

1.3 มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติคิดและสรุปเป็นความรู้และแนวคิดด้วยตนเอง

1.4 มีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานและตรวจสอบได้

1.5 มีระบบการประเมิน

1.6 มีระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนตามกระทรวงศึกษาธิการ

2. การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.1 มีการจัดกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจและสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับผู้เรียน

2.3 มีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา

3. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.1 มีการจัดระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา

3.3 มีสื่อการเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของสถานศึกษาและชุมชน

3.4 มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางและตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่สอดคล้องกัน คือ

- 1) การวางแผนการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) การวางแผนการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 3) การวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4) การศึกษาความต้องการของผู้เรียนชุมชนหรือท้องถิ่น

2. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. 2553 ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยมและยอมรับทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน สามารถแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ ต่อเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาสามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขันมีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปลูกจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาพการณ์โลก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 23) ได้กล่าวถึงโรงเรียนมาตรฐานสากลว่า เป็นโรงเรียน ในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก

2.1 หลักการและเหตุผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 2) ได้ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน โดยมีจุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และมีคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล โดยหลักสูตรได้มุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพเทียบเคียงกับนานาชาติอารยประเทศ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้คนไทยก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลกมีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก ตามเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 3) ได้กล่าวถึง การผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้นเพราะในปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนที่มีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ มากขึ้น อีกทั้งการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลต่อการเปิดเสรีทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นในอนาคตโรงเรียน

แต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยเองจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีทางการศึกษา

2. หลักสูตรการเรียนการสอนมีความเป็นสากลเนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีศักยภาพในหลายด้านรวมทั้งความสามารถด้านภาษาต่างประเทศการคิดวิเคราะห์การสื่อสารคุณลักษณะในการเป็นพลโลกการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนจึงต้องปรับให้มีความเป็นสากลมากขึ้นนอกจากนี้การเปิดเสรีทางการศึกษาทำให้สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนด้านจัดการศึกษาในประเทศไทย โรงเรียนควรหาภาคีเครือข่ายในการจัดหลักสูตรนานาชาติหลักสูตรสมทบหรือหลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศเพื่อความเป็นสากลของการศึกษา

3. การพัฒนาทักษะการคิดสภาพสังคมโลกที่มีการแข่งขันสูงทำให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญในปัจจุบันโรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้เท่าที่ควรเนื่องจากการเรียนการสอนยังเน้นให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่ผู้สอนป้อนความรู้มากกว่าการคิดสิ่งใหม่ๆจึงควรมีการปรับรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดให้มากยิ่งขึ้น

4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแนวคิดของทุนนิยมที่มุ่งการแข่งขันนั้นมีอิทธิพลทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นและให้ความสำคัญการพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจนอาจจะละเลยการพัฒนาส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะส่งผลต่อปัญหาทางสังคมตามมาดังนั้นปรัชญาการจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนามุคคัลในองค์กรวม ทั้งมิติของความรู้และคุณธรรมคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและประชาคมโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5. การสอนภาษาต่างประเทศในยุคโลกไร้พรมแดนนั้นผู้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาที่ใช้สื่อสารกันอย่างกว้างขวางเช่นภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนย่อมมีความได้เปรียบในการติดต่อสื่อสารการเจรจาต่อรองในเรื่องต่างๆตลอดจนการประกอบอาชีพการจัดการเรียนการสอนจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนที่พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลรวมทั้งมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพคือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเทียบเคียงมาตรฐานสากลและมีศักยภาพเป็นพลโลก

2.2 เจตนารมณ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้สังคมโลกมีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมมากขึ้นการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยมยอมรับกันทั่วโลกประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชน โลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกันจะมีความสามารถในการแข่งขันและความร่วมมือกับประชาคมโลกได้ต่อเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขันมีคุณภาพสูงขึ้นรู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติปลูกจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการโลกเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุความคาดหวังสำคัญมีดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอันหมายถึงเป็นคนดีเป็นคนเก่ง เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพึ่งตนเองและเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน
2. โรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากลผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติเป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมศาสนาและการเมืองเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
3. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนี้จำเป็นต้องมีสื่ออุปกรณ์เครื่องมือ สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมและปรับประยุกต์ใช้ได้สมประโยชน์ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก
4. ผู้บริหารครูศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายอย่างทั่วถึงต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากลตลอดจนเพื่อจรรโลงความพึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพอย่างแน่นแฟ้น
5. โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคระดับประเทศและระหว่างประเทศรวมทั้งเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจนเป็นศูนย์และร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าเจตนารมณ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลหมายถึงผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพโรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรรูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียนผู้บริหารครูศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายอย่างทั่วถึงต่อเนื่องโรงเรียนมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาคระดับประเทศและระหว่างประเทศ

2.3 กระบวนทัศน์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากล มีกระบวนทัศน์ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนมาตรฐานสากลมีหลายรูปแบบเป็นตัวของตัวเองพัฒนาศักยภาพขององค์กรเร่งให้เกิดความพร้อม โดยระดมทรัพยากรรอบด้านจากแบบอย่างความสำเร็จที่หลากหลาย
2. ความใฝ่รู้วิธีไปสู่ความรู้แจ้งสร้างวิธีแห่งการรู้แจ้งสร้างแรงกระตุ้นใหม่ๆแสดงความหวัหวัจรรยและเป้าหมายของสาระวิชาปริมาณความรู้คือความเพลิดเพลิดในการแสวงหา
3. โรงเรียนสอนวิธีแห่งภูมิปัญญา-ความสามารถต่างกันความถนัดเป็นสิ่งที่เพิ่มศักยภาพได้รู้จักและรู้ใจใช้กระบวนการคัดกรองในระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของเด็กที่แตกต่างกัน
4. เราคือประชาคมโลกความใฝ่รู้ไม่มีพรมแดนในชุมชนโลกสัมพันธ์ภาพและความเป็นเครือญาติพี่น้องนั้นคือความรับผิดชอบร่วมกันของมวลมนุษยชาติต่อประชาคมโลก
5. โรงเรียนประชาบาลการจัดการศึกษาไม่ใช่ภาระของรัฐบาลโดยลำพังเครือข่ายพันธกิจ เริ่มต้นจากมิตรฐานในชุมชนท้องถิ่นไปสู่ภูมิภาคข้ามพรมแดนไปสู่สังคมโลกสร้างสังคมที่คู่เป็นหน้าที่ของทุกคนเยาวชนคืออนาคตของชุมชนความหวังของชาติและชะตากรรมของมวลมนุษยชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 10)

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่ากระบวนทัศน์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ โรงเรียนมาตรฐานสากลพัฒนาศักยภาพโดยระดมทรัพยากรรอบด้านจากแบบอย่างความสำเร็จที่หลากหลายสร้างวิธีแห่งการรู้แจ้งและเพลิดเพลิดในการแสวงหาวิธีแห่งภูมิปัญญา-ความสามารถเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของเด็กที่แตกต่างกันการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาคข้ามพรมแดนไปสู่สังคมโลก

2.4 จุดมุ่งหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากล

การดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาหลายมิติไปพร้อมๆ กัน และต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ มิใช่เป็นการจัดการศึกษาเพียงบางส่วนของโรงเรียน หรือจัดเป็น

แผนการเรียนมาตรฐานสากล การจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลจะต้องมีจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจน คือ

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก สร้างวิถีแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นใหม่ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่น รักและเพลิดเพลินในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตสาธารณะและสำนึกในการบริการสังคม

2. ขระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียนซึ่งมีภูมิปัญญา ความสามารถ และความถนัดแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมพหุปัญญาของเด็ก บนพื้นฐานของความเข้าใจ รู้ใจ และมีการใช้กระบวนการคัดกรองในระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดแห่งศักยภาพ

3. ขระดับการบริหารจัดการด้วยคุณภาพ พัฒนาศักยภาพขององค์กรให้ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของตัวเอง สามารถระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และศึกษาแนวทางจากแบบอย่างความสำเร็จที่หลากหลายเพื่อปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการประสานความร่วมมือในชุมชน ท้องถิ่น ไปสู่ภูมิภาค จนกระทั่งถึงเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติในที่สุด ทั้งนี้เพราะคุณภาพของเยาวชน คือ อนาคตของชุมชน ความหวังของชาติ และของมวลมนุษยชาติ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, หน้า 5)

จากการศึกษาสรุปได้ว่า โรงเรียนมาตรฐานสากลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก
2. ขระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล
3. ขระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

2.5 การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

จากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้ง 3 ประการ คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกการขระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลและการขระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพซึ่งเป็นการต่อ ยอดการจัดการศึกษาที่เพิ่มเติมจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั่วไป (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, หน้า 4) ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีในการบริหารสถานศึกษาการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุการรวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านธรรมาภิบาลและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้ามาทำการศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้งหมด 9 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารงานทั่วไปไปหมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับหน่วยงาน

2. ด้านบริหารงานวิชาการหมายถึงงานที่บริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเป็นงานพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการบริหารงานบุคลากรหมายถึงงานที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

4. ด้านบริหารงานงบประมาณหมายถึงงานที่บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

5. ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการหมายถึงหมายถึงนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนผ่านการประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดีเป็นที่ยอมรับจากสถาบันนานาชาติมีความสามารถความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์สามารถแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับสูงจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ในอัตราสูง

6. ด้านความสามารถในการสื่อสารได้สองภาษาหมายถึงนักเรียนใช้ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ในการสื่อสารได้ดีสามารถสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ

7. ด้านการกล้าหาญทางความคิดหมายถึงนักเรียนสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณประโยชน์ร่วมกับนักเรียนนานาชาติมีความคิดสร้างสรรค์กล้าเผชิญความเสี่ยงสามารถใช้ความคิดระดับสูงมีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมาย

ที่ตั้งไว้ได้ทั้งเพื่อประโยชน์ต่อตนเองสังคมและประเทศชาติค่านิยมและความเชื่อของตนเองและของผู้อื่น

8. การผลิตงานอย่างสร้างสรรค์หมายถึงนักเรียนมีความสามารถประเมินแสวงหาสังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จมีความรอบรู้ด้านทัศนียภาพ (ภาษาภาพสัญลักษณ์) รู้จักตีความสร้างสื่อในการพัฒนาความคิดการตัดสินใจและการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้นมีผลงานการประดิษฐ์สร้างสรรค์และออกแบบผลงานเข้าแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้

9. ความรับผิดชอบในการเป็นพลโลกหมายถึงนักเรียนมีความตระหนักรู้ในภาวะการณ์ของโลกสามารถเรียนรู้และจัดการกับความซับซ้อนและตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติมีความสามารถระบุประเด็นทางเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและนโยบายสาธารณะเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนได้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดีสามารถจัดการและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะและปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยสังคมไทยและสังคมโลก (สำนักบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, หน้า 10)

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลประกอบด้วย การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ บริหารความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านการกล้าหาญความคิด การผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และรับผิดชอบในการเป็นพลโลก

2.6 คุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่เป็นสากล

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555, หน้า11-12) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่21 สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ได้แก่

1. การเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ (Learning to know) หมายถึง การเรียนเพื่อให้มีความรู้ในสิ่งต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อไปได้แก่การรู้จักการแสวงหาความรู้การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่และรวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่

2. การเรียนรู้ที่จะทำ (Learning to do) หมายถึง การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามารวมทั้งการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคม

3. การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (Learning to with the others) หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ได้อย่างมีความสุขทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียนครบถ้วนสังคมและการทำงาน

4. การเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Learning to be) หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้รู้ถึงศักยภาพความถนัดความสนใจของตนเองสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเลือกแนวทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพวางแผนการเรียนต่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพตนเองได้

ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลกเทียบเคียงได้กับนานาชาติโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพที่สำคัญดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัลมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ ข้อมูล และทัศนภาพรู้พหุวัฒนธรรมและมีความตระหนักสำนึกในระดับโลก

2. ความสามารถคิดประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์มีความสามารถในการปรับตัวสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้สามารถกำหนด/ตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศและสรุปองค์ความรู้ใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการรับและส่งสารการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งมีทักษะในการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ตลอดจนสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมสามารถจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติ/นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมบริการสาธารณะซึ่งหมายถึงการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการสืบค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และวิธีการที่หลากหลายเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการ

พัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

การจัดการเรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลจึงมุ่งสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนต่อยอดจาก
สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	คุณลักษณะผู้เรียน ในศตวรรษ 21	คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล
1. รักชาติศาสน์กษัตริย์	1. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	1. เป็นเลิศวิชาการ
2. ซื่อสัตย์สุจริต	2. มีภูมิรู้	2. สื่อสาร 2 ภาษา
3. มีวินัย	3. รู้จักใช้วิจารณญาณ	3. ดำเนินความคิด
4. ใฝ่เรียนรู้	4. เป็นนักคิด	4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง	5. สามารถสื่อสารได้	5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม โลก
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6. มีระเบียบวินัย	
7. รักความเป็นไทย	7. ใจกว้าง	
8. มีจิตสาธารณะ	8. รอบคอบ	
	9. กล้าตัดสินใจ	
	10. ยุติธรรม	

ที่มา : สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, หน้า 6

2.7 การจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555, หน้า 23) กล่าวว่าการศึกษาที่ผู้เรียนจะ
ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องอาศัยหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม คือ
จะต้องได้รับการออกแบบอย่างมีเป้าหมายและกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบด้วยความ
ร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็น

หลักสูตรที่ใช้เป็นเป้าหมายและทิศทางในการยกระดับการจัดการศึกษาของทั้งโรงเรียนมิใช่การจัดในลักษณะของแผนการเรียนสำหรับผู้เรียนเพียงบางส่วน โดยการออกแบบหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดมีการพัฒนาต่อยอดคุณลักษณะที่เทียบเคียงกับสากลทั้งในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยโรงเรียนพิจารณาให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความพร้อมและจุดเน้นของโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและศักยภาพความเป็นสากลดังที่ระบุไว้ข้างต้นคือเป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีทักษะในการค้นคว้าแสวงหาความรู้และมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์สร้างสรรค์สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนมีทักษะชีวิตร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีนั้นจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นโดยมีกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น “บันได 5 ขั้นของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล” ได้แก่

1. การตั้งประเด็นคำถาม/สมมุติฐาน (Hypothesis formulation) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดสังเกตรวบรวมข้อสงสัยตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล
2. การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for information) เป็นการฝึกแสวงหาความรู้ข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเช่นห้องสมุดอินเทอร์เน็ตหรือจากการปฏิบัติทดลองเป็นต้น
3. การสรุปองค์ความรู้ (Knowledge formation) เป็นการฝึกให้นำความรู้และสารสนเทศหรือข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายการทดลองมาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้
4. การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็นการฝึกให้ความรู้ที่ได้มานำเสนอและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดความเข้าใจ
5. การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public service) เป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในบริบทรอบตัวและบริบทโลกตามวิถีภาวะที่เหมาะสมโดยจะนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

การจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล มีดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent study: IS)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามบันได 5 ขั้นดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีและการให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง “Independent study : IS” นับเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

วิธีหนึ่งที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในการพัฒนาผู้เรียนเพราะเป็นการเปิดโลกกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในเรื่องหรือประเด็นที่ตนสนใจเริ่มตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหาและดำเนินการค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายมีการวิเคราะห์สังเคราะห์การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้จากนั้นก็หาวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสารนำเสนอให้ผู้อื่นได้รับทราบและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปทำประโยชน์แก่สาธารณะซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันตลอดแนวภายใต้ “การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS)” ซึ่งจัดแบ่งเป็นสาระการเรียนรู้ 3 สาระ ประกอบด้วย

IS 1- การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and knowledge formation) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นปัญหาดังสมมุติฐานค้นคว้าแสวงหาความรู้และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้?

IS2- การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and presentation) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาวิธีการการถ่ายทอด/สื่อสารความหมาย/แนวคิดข้อมูลและองค์ความรู้ด้วยวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมหลากหลายรูปแบบและมีประสิทธิภาพ

IS3- การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social service activity) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำ/ประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเกิดบริการสาธารณะ (Public service)

โรงเรียนต้องนำสาระการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent study : IS) ไปสู่การเรียนการสอนในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555, หน้า 25-26) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่นำความรู้หรือประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากรายวิชาเพิ่มเติม (IS1,IS2) ไปสู่การปฏิบัติในการสร้างสรรค์โครงการ /โครงการต่างๆที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะหรือบริการสังคมชุมชนประเทศหรือสังคมโลกมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์วางแผนการทำงานและตรวจสอบความก้าวหน้าวิเคราะห์วิจารณ์ ผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ/โครงการ โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมจิตอาสาที่ไม่มีค่าจ้างตอบแทนเป็นกิจกรรมที่ให้ความตระหนักรู้มีสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม

3. เป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การนำหลักสูตรสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทั้ง 3 สาระ ไปจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, หน้า 34) ตามแนวทางที่กำหนด โดยต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบท วย และพัฒนาการของผู้เรียน ที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ ซึ่งสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลายได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา รายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 เป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองระดับประถมศึกษา

คุณภาพผู้เรียน	ระดับประถมศึกษา	
	ป.1 - 3	ป.4 - 6
1. การตั้งประเด็นคำถาม / สมมุติฐานอย่างมีเหตุผล (Hypothesis formulation)	ตั้งคำถามข้อสงสัยเกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัว	ตั้งประเด็น / คำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆสิ่งแวดล้อมหรือนุคคลใกล้ตัวตั้งสมมุติฐานตามจินตนาการของตนเอง และ/หรือตามความรู้และประสบการณ์ของตน
2. การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศหรือจากการปฏิบัติทดลอง (Searching for information)	ศึกษาค้นคว้าแสวงหาข้อมูลคำตอบจากบุคคลใกล้ตัว / แหล่งข้อมูลพื้นฐานง่ายๆ จัดลำดับขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลทำงานบรรลุผลสำเร็จ ภายใต้การดูแลกำกับและช่วยเหลือของครูอย่างใกล้ชิด	ศึกษาค้นคว้าแสวงหาข้อมูลคำตอบจากสมมุติฐานที่ตั้งไว้จากแหล่งค้นคว้า, ใกล้ตัวออกแบบวางแผนอย่างง่ายในการรวบรวมและลำดับขั้นตอนการเก็บข้อมูลทำงานบรรลุผลสำเร็จ ภายใต้การดูแลกำกับและช่วยเหลือของครูอย่างใกล้ชิด
3. การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication)	เขียนหรือวาดภาพและพูดนำเสนอเพื่อสื่อสารเรื่องราวง่ายๆ ได้อย่างชัดเจนไม่สับสน โดยใช้สื่อที่เหมาะสม	เขียนและนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่ายในรูปแบบเดี่ยวเดี่ยว (Oral individual) หรือกลุ่ม (Oral panel presentation) โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัย อ้างอิงแหล่งความรู้ที่เชื่อถือได้

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณภาพผู้เรียน	ระดับประถมศึกษา	
	ป.1 - 3	ป.4 - 6
4. การนำความรู้ไปใช้บริการสังคม	นำความรู้และข้อคิดที่ได้ไปใช้ร่วมกับเพื่อนๆและคนในครอบครัว	สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆเพื่อประโยชน์ต่อคนใกล้ชิดและโรงเรียน

ที่มา : สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, หน้า 28

4. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555, หน้า 28) กล่าวว่า การนำสาระการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent study : IS) ในระดับประถมศึกษาไปพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถดำเนินการได้ดังนี้

4.1 ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 : จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เฉพาะ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์)

4.1.1 หน่วยการเรียนรู้เฉพาะ ให้จัดในรายวิชาพื้นฐานอย่างน้อย 1 รายวิชา ในแต่ละปีการศึกษา โดยหน่วยการเรียนรู้ ต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งสาระ IS 1- การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and knowledge formation) และ IS 2- การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and presentation) โดยครูอาจกำหนดประเด็นที่สนใจเกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัว เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักตั้งคำถาม ข้อสงสัย ตั้งสมมติฐานตามจินตนาการแล้ว กำหนดให้มีการค้นคว้า แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลพื้นฐานง่ายๆ และให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้ จากนั้นให้ผู้เรียนได้ฝึกนำข้อมูลความรู้ หรือ คำตอบที่ได้มาสรุป เรียบเรียงถ่ายทอด/สื่อสารนำเสนอ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

4.1.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้จัด IS 3- การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social service activity) จัดไว้ในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นการนำประสบการณ์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้เฉพาะที่จัดขึ้นข้างต้น ไปประยุกต์ใช้ในการทำประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งระดับชั้นเด็กเล็กอาจใช้กับบุคคล ใกล้ตัวหรือในโรงเรียนตามความเหมาะสม

4.2 ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 : จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 1 รายวิชา (40 ชั่วโมง/ปี) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.2.1 รายวิชาเพิ่มเติม ใช้ชื่อรายวิชา การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge inquiry) โดยจัดให้เรียนในชั้นปีใดปีหนึ่ง กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานี้ จะต้องครอบคลุมทั้งสาระ IS 1- การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and knowledge formation) และ IS 2- การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and presentation) ในลักษณะที่ยากและลึกซึ้งขึ้น ให้เหมาะสมกับศักยภาพและวุฒิภาวะของผู้เรียน ตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนที่กำหนด

4.2.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้จัด IS3- การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social service activity) โดยให้นำความรู้หรือประสบการณ์ที่เรียนรู้จากรายวิชาเพิ่มเติม การศึกษาเพื่อเรียนรู้ (Knowledge inquiry) มาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.8 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล

จากเอกสารคู่มือตัวชี้วัด ตามแผนปฏิบัติการARS (2556, หน้า 43) ได้กล่าวว่า โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้เริ่มดำเนินการนำร่องในปีการศึกษา 2553 กับโรงเรียนจำนวน 500 โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปรัชญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO คือ Learning to know, Learning to do, Learning to live with the others และ Learning to be รวมทั้งการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand quality award : TQA) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับเดียวกับมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนได้ยึดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล 5 เป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ตั้งแต่เริ่มโครงการเมื่อปี พ.ศ. 2553 ได้แก่ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) สื่อสารสองภาษา 3) ถิ่นทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

เป้าหมายในการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2558 คือ โรงเรียนมาตรฐานสากลที่จัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมีทั้งหมด จำนวน 500 โรง และในปีงบประมาณ 2558 มีโรงเรียนมาตรฐานสากลที่จัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นอีก 232 โรง เนื่องจากในปี พ.ศ. 2557 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอนุมัติให้โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจำนวน 12 โรง ออกจากโครงการเนื่องจากจัดเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะ คือเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ดังนั้นปัจจุบันโรงเรียนในโครงการ จึงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 720 โรง โดยพิจารณาจากการดำเนินงาน

เป้าหมายข้อที่ 1 เป็นเลิศทางวิชาการ หมายถึงนักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงขึ้น โดยพิจารณาจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้น ป. 6 ม. 3 และ ม. 6 ในทุกกลุ่มสาระตั้งแต่ร้อยละ 50 หรือครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มขึ้นไปและด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้เรียนมีเป้าหมาย ดังนี้

1.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านการประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดีเป็นที่ยอมรับจากสถาบันนานาชาติ

1.2 นักเรียนมีความสามารถความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์สามารถแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ

1.3 นักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ในอัตราสูงขึ้น

1.4 นักเรียนมีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับสถานศึกษาระดับต่างๆ ในนานาชาติได้

1.5 นักเรียนใช้ภาษาไทย / ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ สื่อสารได้ดี

1.6 นักเรียนสามารถสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ

1.7 นักเรียนสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์ร่วมกับนักเรียนนานาชาติ

1.8 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กล้าเผชิญความเสี่ยงสามารถใช้ความคิดระดับสูงมีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

1.9 นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองสังคมและประเทศชาติ

1.10 นักเรียนมีความสามารถประเมินแสวงหาสังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยการนาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จ

1.11 นักเรียนมีความรอบรู้ด้านทัศนภาพรู้จักคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการคิดการตัดสินใจและการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น

1.12 นักเรียนมีผลงานการประดิษฐ์สร้างสรรค์และออกแบบผลงานเข้าแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติ

1.13 นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ออกแบบสร้างสรรค์งานสื่อสารนำเสนอเผยแพร่และแลกเปลี่ยนผลงานได้ในระดับชาติและระดับนานาชาติ

1.14 นักเรียนมีความตระหนักรู้ในภาวะการณ์ของโลกสามารถเรียนรู้และจัดการกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน

1.15 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ

1.16 นักเรียนมีความสามารถระบุประเด็นทางเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและนโยบายสาธารณะเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนได้

1.17 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดีสามารถจัดการและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะและปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยสังคมไทยและสังคมโลก

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านการประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดีขึ้นไป

2. ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญทองในการแข่งขันศิลปหัตถกรรมระดับภาคหรือ ระดับชาติ

3. จำนวนรางวัลที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ

4. ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทยและภาษาอังกฤษผ่านการประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดีขึ้นไป จากเครื่องมือที่โครงการพัฒนาขึ้น

5. ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

6. ร้อยละของนักเรียนที่สามารถตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน และศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตนเอง เพื่อหาคำตอบและสรุปองค์ความรู้ได้

7. ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสาร เขียน และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยใช้สื่อที่เหมาะสมได้

8. ร้อยละของนักเรียนที่สามารถประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์แก่สังคม

9. ร้อยละของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและเป็นพลเมืองดี สามารถใช้เทคโนโลยีได้ อย่างเหมาะสมตามวัย

10. ร้อยละของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้ความคิดระดับสูง มีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

2. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนมีเป้าหมาย ดังนี้

- 2.1 โรงเรียนจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล
- 2.2 โรงเรียนจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองต่อความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน
- 2.3 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ
- 2.4 โรงเรียนจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ การสื่อสารและการนำเสนอและกิจกรรมสร้างสรรค์และบริการสังคม
- 2.5 โรงเรียนใช้หนังสือตำราเรียนและสื่อที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
- 2.6 โรงเรียนใช้ระบบการวัดและประเมินผลแบบมาตรฐานสากลโดยประเมินจากการสอบข้อเขียนสอบปากเปล่าสอบสัมภาษณ์การลงมือปฏิบัติและสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาระดับต่างๆทั้งในและต่างประเทศ

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดหลักสูตรสถานศึกษาเทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล
  2. ร้อยละของโรงเรียนจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองต่อความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน
3. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ การสื่อสารและการนำเสนอและกิจกรรมสร้างสรรค์และบริการสังคม

3. โรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากขึ้น ประเทศไทยจะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลก มีสามารถแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ ต่อเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาสามารถพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขันมีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการณ์โลก

สำนักบริหารงาน การมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, หน้า 14) ได้กล่าวถึงโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการศึกษาของสังคม ที่มีบทบาทที่สำคัญในการผลิตบุคลากร ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนนั้น สิ่งสำคัญมาก คือ ต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี

เป้าหมายสำคัญ ก็คือ การศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น เท่าเทียมหรือใกล้เคียงนานาชาติอารยประเทศ ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ คุณภาพของโรงเรียนจึงเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อรับมือกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ มีผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีระบบการเรียนการสอนที่ดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีครูที่มีความรู้ความสามารถ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 23) ได้กล่าวถึงโรงเรียนมาตรฐานสากลว่า เป็นโรงเรียนที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก มีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World citizen) เป็นเลิศวิชาการ สื่อสาร 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

2. ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

ซึ่งในจำนวน 500 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 381 โรงเรียน ประถมศึกษา จำนวน 119 โรงเรียน ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาและยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล จะมุ่งพัฒนา 5 ด้านคือ

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล

2. พัฒนาการเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ โดยใช้ภาษาอังกฤษ ภายในปี พ.ศ. 2555

3. พัฒนาครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ 2 และครูผู้สอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน

4. พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. พัฒนาระบบการบริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียน มาตรฐานสากล การบริหารจัดการระบบคุณภาพ

ในขณะเดียวกัน สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 22) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล 16 ขั้นตอน ได้แก่

1. จัดทำสื่อ เอกสาร สนับสนุนการดำเนินงาน

2. ประชุม สัมมนา สร้างความเข้าใจการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

3. ศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ประชุมปฏิบัติการ ทบทวนแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนและจัดทำพันธะสัญญากับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  4. จัดตั้งภาคีเครือข่ายและคณะกรรมการประสานงานโรงเรียนร่วมพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  5. คัดสรร และจัดหาสื่อ เอกสาร ตำราเรียนที่มีคุณภาพระดับสากล สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน
  6. ประชุมปฏิบัติการจัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
  7. พัฒนาผู้บริหาร ศึกษาวิเคราะห์ ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มสมรรถนะการยกระดับคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล
  8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล แบบมีส่วนร่วม
  9. ศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา วิจัย และพัฒนาแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล
  10. โรงเรียนวิจัยและพัฒนาแบบหลักสูตร และการสอน
  11. โรงเรียนจัดกิจกรรมการพัฒนา และเทียบเคียงมาตรฐานกับโรงเรียนร่วมพัฒนา
  12. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานของโรงเรียนระหว่างเครือข่ายการนิเทศในระดับภูมิภาค
  13. สรรหาโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับกลุ่มจังหวัด
  14. นิเทศ กำกับ ติดตามผลการพัฒนา
  15. ประเมินผลการดำเนินงาน รายงาน ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่
  16. สัมมนาเสนอผลงานระดับชาติเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ
- สภาพการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนประจักษ์ และ โรงเรียนวัดนาค จากสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนในปีที่ผ่านมาจะเห็นว่า การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัด ด้วยมีภาระงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 มาตรฐาน และต้องจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก 12 ตัวบ่งชี้ และผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละรวมทุกกลุ่มสาระเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2555 กับปีการศึกษา 2556 ที่มีพัฒนาการสูงขึ้นจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ คณิตศาสตร์ (+1.56) สุขศึกษา (+1.48) และวิทยาศาสตร์ (+0.23)

กลุ่มสาระที่มีพัฒนาการต่ำลง ตามลำดับสังคมศึกษา (-3,35) ศิลปศึกษา (-1.67) ภาษาอังกฤษ (-1.24) ภาษาไทย (-0.63) และการงานพื้นฐานอาชีพ (-0.21) ผลการพัฒนาการของทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีผลการสอบ O-NET 8 กลุ่มสาระ สูงกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 พบว่า ในภาพรวม โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา มีพัฒนาการสูงที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนประจักษ์ และ โรงเรียนวัดนาค เมื่อพิจารณาเป็นโรงเรียน มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2556, หน้า 1-7)

1. โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ที่มีผลการสอบ O-NET 8 กลุ่มสาระ สูงกว่าร้อยละ 50 คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย การงานอาชีพ ศิลปศึกษา และสุขศึกษาและพลศึกษา จุดพัฒนา คือ สาระสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และ วิทยาศาสตร์
2. โรงเรียนประจักษ์ ที่มีผลการสอบ O-NET 8 กลุ่มสาระ สูงกว่าร้อยละ 50 คือ การงานอาชีพ ศิลปศึกษา และสุขศึกษาและพลศึกษา จุดพัฒนา คือ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และ คณิตศาสตร์
3. โรงเรียนวัดนาค ที่มีผลการสอบ O-NET 8 กลุ่มสาระ สูงกว่าร้อยละ 50 คือ สังคมศึกษา และศิลปศึกษา จุดพัฒนา คือ สุขศึกษาและพลศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ การงานอาชีพ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ ในระดับชาติ คือมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 มีจำนวนน้อย และนอกจากนั้นยังพบว่า ผลงานของผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ระดับชาติมีค่อนข้างน้อย ผู้เรียนขาดทักษะทางด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทักษะการอ่าน การเขียน และการพูด และผู้เรียนยังไม่ได้เข้ารับการทดสอบการวัดความสามารถจากสถาบันทางภาษา และผู้เรียนยังขาดความสามารถในการคิดขั้นสูง การใช้เหตุผล ด้านการทำงาน พบว่า ผู้เรียนขาดความสามารถในการสังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์ ผู้เรียนยังไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลก ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและนโยบายต่างๆ ตลอดจนขาดความสามารถในการจัดการและควบคุมเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล พบว่า ครูขาดความรู้ ประสบการณ์ ในด้านหลักสูตรที่เกิดความซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน การจัดทำสาระหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลา การวัดประเมินผล อีกทั้งยังขาดความชัดเจนในเรื่องหนังสือ ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยีที่มีคุณภาพระดับสากล ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูบางส่วนขาดความกระตือรือร้นในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเรื่องใหม่ๆ และยังคงขาด ทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทักษะการสื่อสารในการใช้ภาษาต่างประเทศ และที่สำคัญ พบว่าโรงเรียนยังไม่มี การดำเนินการด้านการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบัน

โรงเรียนต่าง ๆ จะพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานเดียวกันนั้น นับว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ทั้งนี้เพราะพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน และการจะพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลได้นั้น หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกโรงเรียนควรเริ่มดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ทวน เทียงเจริญ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีสิงห์บุรีและสระบุรีผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีสิงห์บุรีและสระบุรีซึ่งมี 7 ภารกิจ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรพบว่ามีสภาพการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมากและมีปัญหาระดับปานกลาง 2) โรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันในด้านเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรและมีปัญหาแตกต่างกันทุกภารกิจ และ 3) ผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างานมีสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและมีปัญหาแตกต่างกันในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

วิไลลักษณ์ แก้วจินดา (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการศึกษาชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนใช้รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางดำเนินการปัญหาที่โรงเรียนระบุเหมือนกัน คือ ขาดความรู้และทักษะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และขาดเทคนิคและวิธีการวัดผลแนวใหม่ครูไม่สอนตามแผนไม่มีเวลา เนื่องจากภาระงานมากโรงเรียนขาดแหล่งเรียนรู้และแหล่งวิชาการแนวทางสำคัญในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การจัดการอบรม

เกี่ยวกับหลักสูตรส่งครูเข้ารับการอบรมจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบจัดทำแบบฟอร์มเอกสารการวัดผลประเมินผลไว้บริการแก่ครูจัดทำบสนับสนุนเพื่อการพัฒนาศูนย์วิทยากรและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนสร้างวัฒนธรรมองค์การด้วยการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกหน่วยงานและกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

มาโนชย์ มีดี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 มีสภาพการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 6 ภารกิจ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 4) การปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการ 6) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีสภาพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ สำหรับปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นปัญหาการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาการสรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการสถานศึกษาและการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

จรรยา ศุภกาญจน์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เพชรบุรีเขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้านได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 6) ด้านการสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 7) ด้านปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาส่วนปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบ ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณดำเนินงาน เวลาสำหรับทำหลักสูตรมีน้อยเกินไปไม่มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษานักวิชาการขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

สุชาติณี แม้นญาติ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 2) ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดคือการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษารองลงมาคือการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาค่ำสุดคือการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับภาวะผู้นำสูงสุดคือผู้บริหารได้ยึดถือผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารวิชาการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กพิเศษในโรงเรียน 4) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน 6) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 7) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ชนศักดิ์ เปาริก (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมากเรียงลำดับการดำเนินงานจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 6) การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่าทุกขั้นตอนมีปัญหาในระดับน้อยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 3) การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 4) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 5) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 6) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 7) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ธนวรรณ กันคำ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการกำกับดูแล และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ก็คือด้านการส่งเสริม สนับสนุน และด้านกำกับดูแล คุณภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ปัญหาและข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา โรงเรียนขาดการวิจัย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กรอบหลักสูตรท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และขาดการนิเทศติดตาม ควรมีการจัดทำวิจัยหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบหลักสูตรแกนกลางเน้นความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และควรทำวิจัย ติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

มาลินี หมั่นไวย้ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนนาร่อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการหลักสูตร

สถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนนำร่อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียงด้านการกำกับดูแลคุณภาพที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่ได้รับการอบรมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวมและเกือบทุกด้านแตกต่างจากผู้บริหารและครูที่ไม่ได้รับการอบรมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีเพียงด้านการกำกับดูแลคุณภาพด้านเดียวที่ผู้บริหารและครูทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรีฉัตร สุราชไวย์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาปัจจุบันในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยด้านที่มีการปฏิบัติจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการระดับชั้นเรียนและการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา 2) ปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนยังไม่มีการทำวิจัยหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา ครูยังยึดการสอนตามหลักสูตรเดิม ยังไม่ปรับเปลี่ยนนำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

วาริ พงษ์ราศรี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม สนับสนุน รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำกับ ดูแลคุณภาพ และด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

ด้านการกำกับ ดูแลคุณภาพ ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงที่สุด คือ การจัดทำงบประมาณ และการระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและชุมชน ในการสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และเป็นปัจจุบัน และการจัดให้มีห้องเรียน ห้องพิเศษ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ ตามลำดับ

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ การกำหนดแนวการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย ตามสภาพจริง มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และการติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ตามลำดับ

ด้านการกำกับ ดูแลคุณภาพ ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ การดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ครบวงจร รองลงมา ได้แก่ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และบุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีระดับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ภานุภัทร จรัสอนุพิพัฒน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับกลาง และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียน

มาตรฐานสากล ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 มีสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรุณรัตน์ บุญศิริ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลาง มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

ภัทธวัฒน์ ศรีทองสุข (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดหัวข้อการเทียบเคียงสมรรถนะ 2) กำหนดโรงเรียนต้นแบบที่ต้องการไปเทียบเคียงด้วย 3) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและการเก็บข้อมูล 4) การวิเคราะห์ช่วงห่างระหว่างโรงเรียนตนเองกับโรงเรียนต้นแบบที่จะเทียบเคียงด้วย 5) การคาดคะเนหาช่วงห่างที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในอนาคต 6) การสื่อผลจากการทำการเทียบเคียงสมรรถนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการสร้างการยอมรับ 7) การตั้งเป้าหมายและการดำเนินการ 8) การจัดทำแผนดำเนินการ 9) การนำแผนสู่การปฏิบัติการควบคุมและกำกับดูแลให้ผลเป็นไป ตามแผนที่วางไว้ 10) การสอบทวนผล โดยเทียบกับค่าเปรียบเทียบของโรงเรียนที่ดีที่สุดหรือโรงเรียนต้นแบบที่ไปเปรียบเทียบด้วย ซึ่งทั้ง 10 ขั้นตอน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ปาณิสรา สิงหนงษ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็น โรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหาร

ตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัสวเดช ชาตรีรัมย์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสรุปผล ปรับปรุงและพัฒนาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ด้านวางแผนการทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งผลจากการสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติพบว่า

2.1 ด้านวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหางบประมาณ โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มคนเหล่านั้นได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

2.2 ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนควรใช้สื่อที่มีความหลากหลายทางายในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ความต้องการ และศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ โรงเรียนควรมีกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำรายงาน โดยประเมินตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพของการสอนตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

2.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนควรจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลและจัดทำรายการให้หลักสูตร โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แล้วนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.4 ด้านการสรุปผล ปรับปรุงและพัฒนา โรงเรียนควรจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุป ปรับปรุง และพัฒนาสำหรับหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดทำเอกสารหลักฐานที่

เป็นปัจจุบัน เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อหน่วยงานและมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้ทราบ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เทลอร์ (Tyler, 1996, p. 184) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษาในมหาวิทยาลัยชิคาโกรัฐอิลลินอยส์ โดยสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาและครูผู้สำเร็จการศึกษาสอนอยู่ ผลการวิจัยสรุปว่า ความรู้ทางวิชาการเฉพาะควรมีเนื้อหาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น ส่วนในวิชาการศึกษาคควรปรับปรุงบางส่วน เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริงควรมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจของผู้เรียน

ยูเนสโก (Unesco, 2000, p. 66) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชียได้แก่ออสเตรเลีย บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเกี่ยวข้องกับการขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ผู้บริหารระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนี้หลักสูตรยังขาดประสิทธิภาพขาดแคลนเอกสารหลักสูตรตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรยังขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

โกปอง (Kopong, 2000, Abstract) ได้ทำการศึกษาศึกษาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการกรณีศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ในการพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรมของประชาชนชาวลามาโฮลอค ซึ่งเป็นชนกลุ่มเล็กๆ ที่มีสังคมวัฒนธรรมของตนเองที่อาศัยอยู่ทางตะวันออกของอินโดนีเซียซึ่งการเรียนของชาวลามาโฮลอคจะเป็นการเรียนที่แตกต่างจากการเรียนของส่วนกลางที่ถูกกำหนดไว้โดยรัฐบาลกลาง โดยการเรียนนี้จะเป็นการเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวลามาโฮลอคเอง โดยนักเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่สามารถคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตนเองไว้ไม่ให้สูญหายไป

เกลน (Glenn, 2000, Abstract) ได้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการพัฒนาหลักสูตรด้านการวางแผนเรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่า นักพัฒนาหลักสูตรต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่น เน้นความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนหลักสูตร และเทคนิคการประเมินหลักสูตร

อัลเลน และคณะ (Allen, et al., 2000, Abstract) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักพัฒนาหลักสูตรพบว่า กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ การจัดการและบริหาร การเลือกและการจัดการเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร

กัตลาค (Gundlach, 2005, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหลักสูตรของตนเอง : การประเมินระบบการบริหารจัดการหลักสูตรออนไลน์ในระดับ K-1-12 ของโรงเรียนจำนวน 12 โรงเรียนในเขตพื้นที่มิดเวสต์ (Midwest) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรออนไลน์ บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ของเขตพื้นที่ โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน 8 ประการดังนี้ 1) ความตรงทางวิชาการ 2) ความยืดหยุ่นของหลักสูตร 3) ความง่ายในการปรับปรุงให้ทันสมัย 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) แนวทางการสร้างหลักสูตร 6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 7) อำนาจความสะดวกในการใช้ได้ดีเยี่ยม 8) ความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่น ๆ ผู้วิจัยเรื่องนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน ระหว่างการศึกษาเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ผ่านการใช้หลักสูตรแบบเดิมและหลักสูตรออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรออนไลน์ ผ่านเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรของเขตพื้นที่มิดเวสต์ ทั้ง 8 ประการนี้สำคัญที่สุดที่ได้

เชย์ และคอมพานี (Mckinsey & Company, 2007, Abstract) ได้ศึกษางานวิจัยเพื่อออกแบบระบบการศึกษาที่เป็นมาตรฐานระดับโลกให้ไอไอโอ ได้สังเคราะห์คุณลักษณะสำคัญของระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานสากลได้ดังนี้ 1) มีความท้าทายสูง (High challenge) ประกอบด้วยมาตรฐานวิชาการสำหรับแต่ละชั้นเรียน มาตรฐานหลักสูตรและการสอน มาตรฐานการประเมินผล การเรียน มาตรฐานของนักเรียนและครู 2) การสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ (High support) ในด้านระบบการคัดเลือกคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ได้คนเก่งเหมาะสมกับงาน การคัดเลือกโรงเรียนที่เหมาะสม การสนับสนุนทรัพยากรที่สำคัญจำเป็นให้นักเรียนและครู การพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรมการสนับสนุนการประเมินผลความรู้ของครูและนักเรียน การประเมินผลกลุ่มที่ต้องพัฒนา 3) กำหนดแนวทางกระตุ้นการทำงาน โดยให้มีการสรุปผลการประเมินทั้งทางบวกและทางลบ นำผลการประเมินมาใช้กำหนดงบประมาณและสร้างจิตสำนึก

อักกุชิลาสารี (AgKustulasari, 2009, Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่องโครงการโรงเรียนนานาชาติในประเทศอินโดนีเซียการวิเคราะห์เชิงนโยบาย พบว่า คุณลักษณะโรงเรียนนานาชาติในประเทศอินโดนีเซีย ประกอบด้วย 1) การกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาไว้ใน วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน 2) เคารพในคุณค่าทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและสิ่งแวดล้อมของประเทศอินโดนีเซีย 3) นักเรียนสื่อสารได้ 2 ภาษาทั้ง อินโดนีเซีย และภาษาอังกฤษ 4) มีแผนพัฒนาความเป็นมืออาชีพให้ทีมงาน 5) ใช้หลักสูตรนานาชาติ 6) มีทรัพยากรที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

อับบาสี (Abbasi, 2012, Abstract) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างโรงเรียนมาตรฐานสากล : การสอนด้วยจุดแข็ง พบว่า สิ่งที่แสดงถึงความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ 1) มีผู้นำที่เข้มแข็ง

(Strong leadership) 2) มีการคัดเลือกครู (Qualified teachers) 3) มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร (Institutional integrity) 4) มีหลักสูตรที่ดี (Good curriculum) และ 5) มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (Resources)